

[Erik Eriksen.]

fandt den det formentlig også forargeligt, at vi nu tillod os at have den samme mening om tvungen voldgift, som de radikale har haft gennem en årrække. Jeg må måske hertil svare, at inden for venstre erkender vi, at samfundet gennemgår en stadig udvikling — denne erkendelse er vel for øvrigt et af de synspunkter, som tydeligt skiller os fra det radikale parti. Vi kan ikke føle os forpligtet til at opretholde et standpunkt, som blev indtaget for en eller to menneskealdre siden, og hvis forudsætninger helt har ændret sig i mellemtiden. Det afgørende er viljen og evnen til stadig at tage de politiske forhold op til vurdering i lys af samfundsudviklingen. Fra radikal side har man — ja, jeg er jo glad, hver gang jeg kan se smilet brede sig hos den højtærede økonomiminister, og jeg skal også nok vende tilbage til den højtærede ministers forhold, men jeg vil gerne gøre mig færdig med dette først — fra radikal side har man angrebet os for at have partipolitiske motiver til disse voldgiftsforslag (*Økonomiministeren* [Bertel Dahlgaard]: Det er utænkeligt!). Det glæder mig, at den højtærede minister erkender det, for der skal visselig meget til for at få ham til at erkende noget sådant. Jeg har lige nu forklaret den saglige baggrund for vore forslag, så den beskyldning kan let tilbagevises. Jeg kunne måske være ondsksfuld og på den givne foranledning sige, at det i øvrigt var påfaldende, med hvilken sagkundskab den radikale beskyldning blev fremsat.

Jeg vil dernæst sige, at det har jo i nogle år været en ganske uholdbar skik, at landbruget får lov til at komme, om jeg så må sige, halsende bagefter med sine overenskomstforhandlinger, når byerhvervene har overstået deres. Det forekommer mig meget uheldigt, når man betænker den sammenhæng, der må være mellem lønniveauet i byerne og på landet. Men landbrugsproblemet tildrog sig jo meget pludseligt befolkningens opmærksomhed, og sagt i få ord består det i, at erhvervet på den ene side

ikke har nævneværdige muligheder for at påvirke priserne på sine færdigvarer og på den anden side må betale sin arbejdskraft et vederlag, der står i et passende forhold til lønniveauet i de øvrige erhverv; og lad det være sagt, at også en række andre omkostninger, f. eks. ejendomsskatterne, har jo været stærkt stigende i de senere år. Det vil sige, at landbruget er kommet stadig mere i klemme mellem prisernes og omkostningernes møllejul. De selvstændige landbrugere har i de sidste år fået deres arbejdsdag væsentligt forlænget; medens de har set, at arbejdstiden i andre erhverv kunne ned sættes. Samtidig har de konstateret, at der er blevet mindre og ikke mere til dem selv efter det hårde slid, der notorisk præsteres.

Kapitalkrævende investeringer har måttet gennemføres for at muliggøre produktionens opretholdelse og stigning trods mange unges bortvandring fra landbruget, og som akkompagnement til alt dette har landmændene altså også måttet høre talen om de gode tider og læse en aldeles pragtfuld krønike om „de gode tiders vrede mænd“, skrevet af den højtærede radikale finansminister, og jeg tør i dette tilfælde garantere for, at han ikke har konsulteret sin kollega økonomiministeren. (*Poul Møller*: Heller ikke landbrugsministeren!). . . Nej, jeg har svært ved at tro det; men dér er jeg knap så sikker — det er politisk, jeg tænker.

Det er forståeligt, at der på denne baggrund er opstået en ikke ringe bitterhed hos mange landmandsfamilier. Man skulle tro, at et erhverv af så stor betydning for landets økonomi ville have let ved at råbe det øvrige samfund op; når det kom i vanskeligheder, men det har jo notorisk ingenlunde været tilfældet. Det har heller ikke gjort det lettere, at landbruget såvel organisationsmæssigt som politisk står så delt — det sidste fremtrådte, om jeg så må sige, i karikatur i de dage, da den højtærede landbrugsminister sad og forhandlede med sit eget partis næstformand, medens de menige medlemmer tænkte som andre landmænd.